

GAZDATISZTEK LAPJA

A MAGYAR GAZDATISZTEK ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
 MEZŐGAZDASÁGGAL ÉS ERDÉSZETTEL FOGLALKOZÓK NYUGDÍJINTÉZETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
 MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

Előfizetési ára: Egész évre 2 forint.	Szerkeszti: JESZENSZKY PÁL. AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET TITKÁRJA, A MAGYAR GAZDATISZTEK ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK ÉS NYUGDÍJINTÉZETÉNEK ÜGYZETŐJE.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Üllői-út, „Köztelek“.
--	---	---

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, valamint a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének és a Mezőgazdasággal és Erdészettel Foglalkozók Nyugdíjintézetének tagjai ingyen kapják.
 Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagdíja egész évre 10 frt. — A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének tagdíja egész évre 5 frt. gazdasági segédítetteknek 2 frt 50 kr.

Egyesületi élet.

A magyar gazdatisztek és erdőtiszték országos egyesülete f. hó 26-án tartotta a „Köztelek“ *Bujanovics* Sándor elnökleite alatt rendes választmányi ülését. Jelen voltak *Máday* Izidor és *Bálintffy* Pál alelnökök, *Buday* Barna, *Bogyó* Samu, *Fromm* Antal, *Hrebenda* Gyula, *Kiss* Lajos, *Kodolányi* Antal, *Landesz* József, *Osztróuczky* Pál, *Rubinek* Gyula, *Szilassy* Zoltán, dr. *Tegez* Alajos és *Jeszenszky* Pál ügyvezető, mint előadó.

Elnök megnyitván az ülést, a jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére *Bálintffy* Pál és *Kodolányi* Antal v. tagokat kéri fel. Távollétét kimentette *Greszler* Vilmos.

A mult választmányi ülés óta új tagokul a következők jelentkeztek: *Kovács* Gusztáv gt. (Szatmár-Németi), *Könczey* Albert sgt. (Ötvenes), *Mayer* Gyula gt. (N.-Kanizsa), *Perján* Gyula isp. (Komeát), *Páll* Sándor (Uj-Árad), *Telek* István sgt. (Budapest), *Michalek* László sgt. (N.-Röcze), *Ross* Gyula sgt. (Lengyeltóti), *Král* Czirill sgt. (N.-Beeskerek) és *Hegedüs* Vince gt. (Gomba) összesen 10, kikeket a választmány a tagok sorába felvessz.

Az egyesület tagjai sorából elhaltak: *Udvardy* Gyula és *Borbély* Gábor.

Tagsági kötelezettségük lejártaival az egyesületből való kilépésüket bejelentették: *Lenkey* István, *Lipovniczky* Gyula, *Arvay* Imre, *Pap* Lajos, *Halm* Sándor, *Kovács* Károly, *Zobel* Adolf, *Kristóf* és *Pajor* Tamás.

A pénztár állapotáról szóló jelentés tudomásul szolgál.

Özv. *Furmann* Elekné és *Gajdos* Gyulának a választmány egyenként 100—100 korona segélyt szavazott meg. Az ez év folyamán kiosztott segélyek összege 1420 koronát tesz ki.

A gazdasági egyesületek országos szövetségének f. hó 28-án tartandó nagygyűlésére a választmány a gazdatisztek egyesülete képviselőiben *Máday* Izidor, *Fromm* Antal, *Greszler* Vilmos, *Nick* Ede és *Jeszenszky* Pál tagokat küldi ki.

A jövő év szeptember hó folyamán Szegeden rendezendő országos mezőgazdasági kiállítás alkalmából a gazdatisztek egyesülete nagyszabású vándorgyűlést fog rendezni Szegeden. A vándorgyűlés programjának elkészítésére a választmány az elnökséget kérte fel.

Az ülés végeztével a Mezőgazdasággal és erdőszettel foglalkozók nyugdíjintézetének igazgatósága tartotta meg rendes havi ülését; az előterjesztett ügyvezetői jelentésből kitűnik, hogy a nyugdíjintézetnek jelenleg 125 tagja van 149,800 korona biztosított nyugdíjjal; a vagyona pedig 187,902 korona, melynek legnagyobb része a Magyar orsz. központi takarékpénztár őrizete alatt kezelt értékpapirokba van befektetve.

Néhány kisebb jelentőségű folyó ügy elintézése után élénk eszmecsere fejlődött ki a gazdatisztek nyugdíjkérdésének a Bogyó tanár által

tervezett új megoldási módja és eszközei felett, mely eszmecsere folytán abban történt megállapodás, hogy az eszme ugy az igazgatóság tanácskozásaiban, mint a „Gazdatisztek Lapja“-ban felszínen tartandó, alkalmas közlemények, ismertetések útján a kivitel módozatai előkészítendő és megbeszélendő s maga a tárgy a jövő évben a szegedi országos kiállítás alkalmával tartandó gazdatiszti vándorgyűlés tárgysorozatába felveendő lesz.

Tagdíjnyugtázás.

Az 1898-ik évre tagdíjait októ. hó 18-ától nov. hó 19-ig beküldötték: 10 koronát: *Bedő* Béla, *Bachó* László, *Brodsky* Károly, *Brankovics* József, *Brezánszky* Flóris, *Balla* Sándor, *Békffy* Gyula, *Czakó* Gáspár, *Csigaházy* Gábor (1899-re), *Dinnyés* Kálmán, *Deutscher* Bernát, *Egell* József, *Engel* Fülöp, *Egreczky* Mihály, *Fereny* Sándor, *Fényes* Kálmán, *Göttmann* Károly (20 kor. 98—99-re), *Grimm* Antal (1899-re), *Halm* Sándor, *Hallarszky* Samu, *Hegedüs* Vince, *Helfer* János, *Hj.* *Horváth* János, *Horváth* Jenő, *Hornyánszky* Adorján, *Herbst* Mihály, *Ilovsky* Ede, *Jeszenszky* Károly, *Krémer* Fülöp, *Káldy* János, *Keczery* László, *Krupiczky* Károly, *Komáromy* Károly, *Kószó* Ádám, *Lösch* János, *Madar* Kálmán, *Márki* Albert, *Perján* Gyula (1899-re), *Peinlich* Károly, *Pfeiffer* József, *Rosos* Gyula, *Szládek* Ignác, *Szintay* Béla, *Szilassy* Zoltán, *Stengl* Géza, *Szél* Sándor, *Schröder* Ernő, *Szügyi* Gábor, *Skreikusz* Adolf, *Hj.* *Szeniczey* János, *Tibold* Ferencz, *Tóry* Antal, *Trsztyánszky* Alajos, *Wetzi* Lajos.

5 koronát beküldötték: *Greiner* Frigyes, *Karl* József, *Könczey* Albert, *Kiss* J. Márton, *Kositzky* Rezső, *Král* Czirill, *Michalek* László, *Ross* György, *Telek* István, *Zabó* Gyula.

Hátralékot fizettek: *Andor* Ödön 30 kor., *Czehlár* Gyula 30 kor., *Christóf* Frigyes 20 kor., *Dinnyés* Kálmán 10 kor., *Deutscher* Bernát 30 kor., *Dezső* Miklós 24 kor., *Dobruczky* Ödön 30 kor., *Egell* József 10 kor., *Emperl* Károly 10 kor., *Erdélyi* József 20 kor., *Franca* Lajos 10 kor., *Helfer* János 30 kor., *Herbst* Mihály 16 kor., *Kövénydi* Domokos 40 kor., *Mészáros* Lajos 10 kor., *Pajor* Tamás 10 kor., *Rostóczy* Ferencz 10 kor., *Rosos* Gyula 20 kor., *Stéger* Arthur 60 kor., *Szládek* Ignác 20 kor., *Temleitner* Gyula 10 kor., *Trsztyánszky* Lajos 10 kor., *Tóry* Antal 30 kor., *Török* Barna 10 kor., *Weigl* József 20 koronát.

Ismeretlen tartózkodású tagok.

Alább felsorolt tagjaink lakhelyüket változtatták s erről egyesületünket nem tudósítván, tartózkodási helyük előttünk ismeretlen. Tisztelettel felkérjük azon tagjainkat, a kiknek az alább felsorolt tagok jelenlegi tartózkodási helyükről tudomásuk van, sziveskedjenek az illetők lakezímét egyesületünk ügyvezetőségével levelező-lapon tudatni.

Bachraty Ferencz, *Bartolomeidesz* János, *Baumann* Samu, *Benedek* Antal, *Bökmann* Hermann, *Dravek* Lipót, *Fábián* István, *Ferber* Béla, *Fischl* Géza, *Fischer* Oszkár, *Fleischer* János, *Fülöp* Gyula, *Frühwirth* Ferencz, *Halasy* Kálmán, *Halász* Lajos, *Haraesek* István, *Hegedüs* János, *Hj.* *Horváth* Mihály, *Kántor* József, *Kárpfi* Izidor, *Krajcsovicz* Rezső, *Langauer* Vilmos, *Lukács* Károly, *Malizsek* Gyula, *Matlaszkovszky* Károly, *Mészáros* Péter, *Meszter* Ferencz, *Nagy* Kálmán, *Hj.* *Petrás* Ferencz, *Rimler* Gyula, *Schindler* Kálmán, *Schwartz* Pál, *Szajbely* János, *Takács* Károly, *Tilf* Imre, *Varga* Nándor, *Vitályos* György, *Vollmann* Lajos, *Zalay* Kálmán, *Zoványi* Imre.

Nemes példák.

A gazdatiszti nyugdíjügy országos rendezése még messze távolságban van tőlünk, az erőtlen kívánságok honában, mert nincs összetartásunk, nincs erőnk, de nincsen meg talán a lelkes akaratumk sem annak a nagy, humánus eszmének a megvalósítására, hogy ne jöhessen idő, melyben árvaik és özvegyeink ki legyenek dobva a keserű nélkülözéseknek, vagy ráutalva a kegyelemkenyér sötét morzsáira.

Kik élén állanak a nyugdíjgyesületnek, törekvésüket már-már meddőnek vélhetik, mert tapasztalniok kell, mintha az önzés rideg szelleme megbénítaná azon magasabb kötelességeknek átérését, hogy a jövő nemzedék sorsát biztosítani kell, vagy mintha a létküzdélem nehéz gondjai között a kötelességnek erre az útjára rátérni kifogyott volna már a lelkerő.

Pedig a verseny napról-napra nyomasztóbb, sokan vagyunk már talán; letiporják s lehetetlenné tudják tenni egymást azok is, kik az életben már megedződtek; mi vár hát a gyengékre, az elhagyottakra, kik utánunk maradnak? — lesz-e valaki a világon rajtunk kívül, aki védő karját nyújtja felénk, vagy befogja szemeiket gyengéden, hogy ne lássak az inség rémképeit!?

Jól esik azoknak, kiknek szívét megejtette ez a töprekedés, ha hirt vesznek arról, hogy a nyugdíjügy terén nemesek a mi gyenge kezeink építenek, hanem segítségünkre vannak az emberi lélek nemesebb ösztönei is, melyek munkatársakat ajándékoznak az ügynek, hatalmasakat és erőseket.

Ilyen biztató mozzanatról vettünk tudomást két helyről is. Két nyereség egyszerre a humánus intézmények sorozatában, két nemes szív önzetien elhatározásából.

Az egyik dr. *Samassa* József egri érsek, aki uradalmi részére nyugdíjgyesületet létesített és ennek alapjára 50,000 koronát adományozott.

A másik gróf *Andrássy* Dénes, aki 100,000 frt tőkével megalapította hitbizományi uradalmi tisztikarának nyugdíjalapját.

Ne tűnjenek el méltó nyomok nélkül előttünk ezek a nagylelkű tettek! Ime szó szerint közöljük dr. *Samassának* jószágigazgatójához intézett levelét, melyben elhatározását s annak indokait tudatja, s melynek minden sorából a hazáját és annak számára juttatott darab földjét mélyen szerető léleknek melege sugárzik ki.

A levél így szól:

„Az érseki javadalom földbirtokát, melyből a nemzeti művelődés, a nemzetet izmosító keresztény emberbaráti intézmények ápolására minden időben gazdag forrás fakadt, ez előtt huszonöt évvel azon szilárd elhatározással vettem birtoklásomba, hogy a nagynevű elődök nyomain haladva, az idők folytán megfogyott javadalom behatóbb művelése által töreksem

az előttem lebegő célt minél jobban megközelíteni.

Ha törekvésem sikert ért és a lefolyt negyedszázad alatt a nemzeti közjó előmozdítására én is meghozhattam áldozatot, ezért a Gondviselés iránti hála mellett elismeréssel tartozom az uradalmi tisztikarnak, amely terveim valószínűsítésére önzetlenül szentelt szakképzetségét, áldozza kipróbált hűséggel éj-napi munkáját.

A tisztikar sorsa erős szálakkal is volt mindenkor lelkemhez fűzve s benső megelégedésemre szolgált, valahányszor érdeklődésem tényekben juthatott kifejezésre; szívesen elismerem azonban azt, hogy figyelmem mindenkor fokozott igényekkel találkozott.

A tisztikar soraiban némelyek a fölöttem lehanyatlott egész negyedszázadon át, mások annak java részén keresztül híven kitartottak oldalam mellett; sajnos, hogy hozzájuk is közeleg a kifáradás kényes órája s érzem, hogy ezek irányában különösebb gondra vagyok kötelezve.

Ezen inkább személyes szemponton kívül azonban általánosabb tekintetek érleltek meg bennem egy régebben megfogant tervet, melynek valószínűsítésére kedvező alkalmat találok most, a midőn a javadalomba való belépésem napjának huszonötödik évfordulójához érek.

Az a meggyőződésem ugyanis, hogy az uradalmi tisztikar érdekei az uradalom érdekeivel egy fornak teljesen össze, hogy a tisztikar tekintélye szilárd, állása független egy leszen: ha minden eshetőséggel szemben biztosítva, állandó erős kapcsolatok fűzik az uradalomhoz, ha az a föld, melyet verejtékével öntöz, állandó és biztos kenyeret is nyújt neki s családjának.

Minthogy pedig ez nemesak a tisztikar, hanem egyszersmind az uradalom javára szolgál, eme közös érdek szempontjai által vezetve létesítem az uradalmi tisztiek és állandó alkalmazottak, valamint azok özvegyei és árvái nyugdíj-intézményét, megalkotva annak szabályzatát, melyet idejüleg felsőbb jóváhagyás végett a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz felterjesztettem.

Hogy pedig külön nyugdíjalap hiányában ezen új intézményem szilárdan megállhasson, azon évi rendes jövedelemen kívül, melyet uradalmam és a tisztikar annak czéljára be fog szolgáltatni, elismerésem állandó bizonyosságát ötvénezer koronából álló alapítványt teszek le ezuttal olyképpen, hogy ezen összegnek megfelelő 4 százalékos magyar járadékkötvényeket költmeneztetek az egri érseki uradalom tisztikarának nyugdíjalapja nevére, biztosítván ekként, hogy e tőke soha másra, hanem mindig csak ezen czélra szolgáljon s kizárólag csak az idősebb érsek rendelkezék föltte.

Eddig a levél. Büszke lehet az a gazdatisztikar, mely a nemes főpaptól ezt az elismerést nyerte, de a jótett édes érzése mellett az ősz érsek is nyert e cselekedtével: megnyerte ragaszkodását s hűségét egy gazdatisztikarnak, mely egész életének hivatását hála és kétszeresen buzgó törekvéssel fogja az érseki uradalom érdekeinek áldozni.

Gróf Andrassy Dénesnek 100.000 forintos alapítványa nem kevésbé érdemel méltatást.

A szép összeg letéteményezésével az alapító valóban áldozatot hozott, mert a hitbizomány megalakításakor százezekre menő kiadásokra kötelezte magát, a nehéz körülmények között alkotott nyugdíjalap tehát kétszeresen becsesül bír. A nyugdíjalap a grófnak Hodelka uradalmi főügyészhez intézett alapító oklevele szerint a grófné kezébe jutván, annak megtakarított pénzének egy részéből ala-

kul — az elismerés tehát az alapító grófi párt illeti.

A 100.000 forintnyi tőke a kassai takarékpénztár két darab 50 ezer forintos betét-könyvecskéjéből áll. Ezeknek eddigi kamatai 28.148 forint 33 krra szaporodtak, így a tulajdonképpeni f. év július havától gyümölcsöző gazdatiszti nyugdíjalap összesen 128.148 forint 33 krt tesz ki, melynek kamatai arra fordítanak, hogy egy a jelenben, mint a jövőben a hitbizományi birtokon munkaképtelenné lett gazdatisztek, erdőőrök s azok családjainak nyugdíját képezze.

A nyugdíjaztatás az állami nyugdíjtörvény (1885. évi XI. tcz.) alapján szerkesztett nyugdíjszabályzat értelmében történik.

Az alapítónak figyelme kiterjed a jövőre is. Arra gondolva intézkedik, hogy a jelenlegi tisztviselők, kik a legközelebbi hitbizományos változás esetében 3 évnél több, de 10 évnél kevesebb szolgálati idővel bírnak — azon czélból, hogy nyugdíjra igényt tarthassanak — szolgálati idejük betöltött 10 évnek számítassék.

Ha a tisztviselő állását változtatná, ennek daczára a szolgálati idő s élvezett járandóságainak alapján nyugdíjára feltétlenül igényt tarthat, ha csak büntetendő cselekmény miatt, büntető bíróság által hivatalvesztésre nem lett ítélve. A jövőben az alapítványi tőke, hitbizományi, uradalmi nyugdíjalapot is képezhet, csak hogy ez esetben a hitbizomány a nyugdíjazás s ellátás kötelezettségét is tartozik elvállalni.

Az alapítványi tőke hazai, teljesen megbízható pénzügyi intézményeknél helyezendő el, ámbar biztosan gyümölcsöző ingatlanba is fektethető. Ez esetben az ingatlan, a gróf Andrassy György által alapított hitbizományi uradalom tisztviselőinek Dénes és Fanny nyugdíjalapja* czímen telekkönnyűleg is kitértendő. Ha a jövőben a hitbizomány két részre oszlana, az alapítvány nem lenne felosztható, de kamataja a két hitbizományi tisztviselői között szabályszerűen osztatnék meg.

Azon esetben pedig, ha a hitbizomány megszűnnék, házilag nem kezeltenék, általában gazdatiszti kar alkalmazása nélkül bérbe adatnék, akkor az alapítvány kamatai az uradalmi községek iskoláinak közös tulajdonává válnék.

Az alapítványi tőke kezelése, gyümölcsösztetése, fentartása, ellenőrzése, nyilvántartása s a nyugdíjak folyósításával a nyugdíj-igényes tisztviselők egyetemének héttagú választmánya jogörvényesen intézkedik.

A nyugdíjalapító oklevél végén megjegyzi az alapító, hogy tekintsek tisztjei az áldozatot olyannak, mit a lelkiismeretes munka jutalmául s a jövőben további érdemek szerzése buzdításul tett.

A nemes cselekedet önmagában hordja dicséretét. Meghajlunk az alapítók szép intenciója előtt, csak a czélszerűség szempontjából van még hozzászólni valónk.

A czél itt is, ott is a gazdatiszti kar nyugdíj ügyének szervezése volt; de vajjon czélszerű volt-e itt is, ott is egészen különálló intézményt létesíteni ez okból, mikor a nyugdíjügy szervezésére már egy országos intézményünk áll működésbe? Vajjon nem lett volna-e czélszerűbb, ha az alapítók a gazdatisztek országos nyugdíjgyűlésének kipróbált s szélesebb alapokon nyugvó intézményére építenék, mint hogy saját alkotásuknak építését előlről kezdék, idő és anyagvesztéssel?

A köztisztviselők keretében mindig leg-hálásabb tere van az egyéni törekvéseknek s áll ez különösen a nyugdíjintézményekre nézve, hiszen az egész nyugdíjgyűlés alapításának nem lehetett egyéb czélja, minthogy módot nyújtson nyugdíjaztatások biztosítására azoknak is, akik erre egymagukban gyengék volnának s ha a nyugdíjgyűlés e tekintetben előnyöket, még pedig jelentékeny előnyö-

ket nem nyújthatna, úgy igazán nem volna létjogosultsága sem.

A számvetés alapján bizonyos, hogy a szóban forgó két nyugdíjintézmény külön álló megalapítása az orsz. nyugdíjgyűlés kész előnyeiről való lemondást jelent s igen könnyen kimutathatnánk a mellőzött előnyök értékét számokban is. S nyert volna maga a nyugdíjgyűlés is erkölcsiekben.

Sajnáljuk, hogy az alapítók nem méltatták figyelemre ezt a körülményt, amelynek méltatásával kétszeresen hasznára váltak volna az ügynek. De másrészt el kell ismernünk, hogy mindkét alapító elég hatalmas arra, hogy saját nemes eszméiknek külön csarnokot emeljenek, tradícionális jellemvonásaként a magyar főuraknak.

De ezt az észrevételünket csak a czélszerűség szempontjából tettük. Végeredményben mindegy, hogy e derék alkotások honnan ragyognak, biztató sugarakat szórva a gazdatiszti karra s utánszóra buzdítván azokat, kik a magyar földnek urai. B. B.

A gazdatiszti pálya.

Évek hosszú során, sok mulasztás közt készült a fergeteg, míg végre a haragos ég villámai a múlt évben lesújtottak; s a társadalom egy igen fontos és nélkülözhetetlen osztályánál a munkás zavargás — mit a világ parasztszociálizmusnak keresztelt — félelmes szimptomái kezdtek fenyegető arányokat ölteni.

Földbirtok, gazda, gazdatiszt és a mezei munkásnép annyira összetartozó fogalmak, melyeket egymás nélkül elképzelni nem is tudok. Ezen alapon állva kíváncsian és érdeklődő figyelemmel kísértem az egész ügyet keletkezése napjától máig s végtelen érdekeltem az, vajjon a gazdaosztály s a munkásnép közt lévő harmadik fontos osztályát a társadalomnak meglátja-e valaki, észre veszi-e, törődik-e azzal, annak sorsával és helyzetével.

A jelenkor szellemére érdekes világot vet az a felületes gondolkodás, mi alkotásainkat jellemzi s híven tükrözi vissza intézményeink felszeg voltát. Munkásörvényt alkotunk, melynek hivatása a két fél érdekeit egymással szemben megvédeni, de a gazdatiszti osztály sorsával senki sem törődött, észre nem vette senki s a törvényhozás rólunk tudomásul sem bír, akár csak Ausztrália belsejében élünk!

Egy a kor szellemi fejlettségén álló, polgáriadosott, civilizált államnak, melynek igazságos törvénye van, hazafias és szent kötelessége, hogy a társadalom minden egyes osztályának jogait egyformán ölelje fel, egyformán adjon annak a gyakorlatban érvényesülést s egyformán adjon előnyöket, hol a szellemi képzettség szintén mint hasznos tényező s nemzeti tőke, a haza egyik kincsének tekintetik.

A gazdatiszti pálya s vele ez osztály is nálunk ismeretlen, a törvényhozás midőn 1883-ban a minősítési törvényt alkotta, szóra sem érdemesítette ez osztályt. E pálya még abban a korban nem emelkedett arra a fokra, melyre egy földművelő államban régen kellett volna emelkednie. S midőn a haladó kor s az európai nagy verseny hathatósan rámutatott emez állapotra: „Magyarország mint földművelő állam, ez alapon kell hogy gyarapodjon, itt és ebben rejlik hatalmas ereje, ezt kell hogy fejlessze, erősítse; csakis így lehet nagy és erős, e kulturmissziót kell egész nemzeti erejével támogatnia”; mondom, midőn e tagadhatatlan, tényeket nemesak magunk beismertük, de a külföld jeles nemzetgazdái is erre intettek, nálunk még 1897-ben sem veszik észre a társadalom azon osztályait, melynek sorsa a magyar mezőgazdaság sorsával össze van forrva, s a miről azok nem akarnak tudomással bírni,

kiket nemcsak hazafias kötelességük, de jól felfogott érdekük is erre kell, hogy intsen.

Nem akarok ez ügy tárgyalásánál az események elé vágni, nem akarom, hogy akadjon egyetlenegy tagja a mai kor szerepét játszó hatalmainak vagy bárkinek is, ki elfogultsággal vádoljon; ennek a szegény, elhagyatott gazdasági osztálynak ügyét tárgyilagosan akarom elmondani s épp ez okból ma a pálya fontosságára mutatok rá, fenntartva a jogot arra, hogy a pálya harszósairól s annak mai derout helyzetéről s minden erre vonatkozó állapotokról mint legilletékesebb helyen, itt mondhassam el nézeteimet.

A gazdasági pálya multja sokkal szebb, mint a jelenje, mert régen, abban a jó világban élte aranykorát, midőn sem tanintézetek, sem akadémia, sem földmivesszékola még nem volt, vagy ha igen, csekély számmal képviselte a tanítás ez irányát.

Mi volt e kor kívánalma a pálya iránt, igen könnyű megfejtetni, ha a mult ezirányú állapotába rövid pillantást vetünk.

A földbirtok s a mezőgazdaság ügye a jobbágyrendszer történetével magyarázható meg s e rendszer egyik tartozéka volt a gazdasági, kinek ingyen munkás állott rendelkezésére a mikor és amennyi kellett.

Az egyoldalú gazdálkodás mellett, melyet századok szokásai után örököltünk, sem sokat gondolkozni, sem dolgozni nem kellett. A pálya szolgáltatása a legtöbb esetben szokásból, kényszerből, léptek, hivatás, előképzettségről legtöbb esetben szó sem volt. A gyakorlat tette az ifjut gazdává, s a pálya nem volt mostoha anya, halásan fizette vissza a fáradságát annak, ki igyekezete, szorgalma és észtehetségével kitűnt.

Midőn e század derekán a haladó kor szelleme eltörölte a jobbágy-rendszert, a régi állapotok szintén el lettek ezzel temetve, újkor nyílt meg a pálya előtt, melyen a gyakorlati kiképzés nem volt már elegendő.

A földbirtok s a mezőgazdaságunk, mely századok hosszú során át rabja volt az emberi önkénynek, megunta a rabságot, a világ egyetem nagy alakuláson ment át, új korszak következett új iránynyal, melyben megváltozott ember, emberi szükséglet, s annak minden igényei. Dolgozni kellett, gondolkozni, ki boldogulni akart. A mezőgazdaság régi, egyforma vezetése egy volt az anyagi romlással, új irány, más munkarend, s más gazdasági rendszert követelt a kor maga.

Ez érdemben létesültek a gazdasági tanintézetek, s nemes hivatásuk volt a mezőgazdaságnak szakképzett erőket nevelni, kik a a haladó kor vívmányait a gyakorlati élet mezejére átültetni, s a mezőgazdaság ügyét fejleszteni elég erősek legyenek.

A pálya kívánalmi elég nagyok, ki annak valójában megfelelni akar. A tanintézetek neveltek is elég fiatal erőt e térre, csak hogy a társadalomban biztos existenciát a törvényhozás nem teremtett számunkra. Boldogok azok voltak, kik realis oldalról a helyzetet hamar felismervén, idejekorán menekültek más pályára, míg az ideálisták, kik a nemes hivatás rajongó szeretetével imádták a pályát még tövisei közt is, ezek ma a magyar társadalom igazi „nemzet napszámait”.

Ki egy jobb jövő reményével, időt vesztve, küzdve, s akárhányszor nélkülözve, a férfikor deléig küzdött e pályán, hová meneküljön az, erre adjon feleletet, a ki tud.

A folytonos átalakulások közt mozgó társadalmi élet nem szerzett az idők haladásával tudomást e pálya továbbfejlesztéséről, épp úgy mint a munkásnép helyzetével sem számolt, maradt minden a régiben s a világ-egyetem akár bukfeneczet hányhatott volna fölünk, a mi állapotaink tanulmányozására, fejlesztésére, rendezésére idő nem jutott, s ez osztály és e pálya nem tartozott a társadalmi tényezők azon osztályába, melyre gondot fordítani érdemes lett volna.

S mindezen abnormis állapotok tetejére alkottunk földmivesszékolákat, teletömtük urhatnámsággal inficiált urfiakkal s a praktikus nevelési rendszer s a tudományos irány nevelt e téren valóságos Tojás Dánieleket, a gazdasági osztálynak egy méltatlan versenyt s kiket az olcsóság boldogít, azoknak engedelmes, hüszolyákat.

A régi rendszer hagyatéka még itt volt és van, — a gyakorlat emberei — s elég naiv ki azt hiszi, hogy kihálófélben van, dehogyan! nő és gyarapszik.

Ha egy pálya szolgáltatásban ily tarkabarka hadsereg van, ha a szellemi képzettség ily szélsőségei találkoznak az érdekek megvédésében, ugyan minő torzszülött az az eredmény, mi e keresztezésből származik.

Adjon e kérdésre feleletet az a sok tönkretutott s eladósodott földbirtok, melynek szomorú sorsa előidézésében e dicső rendszernek nem kis szerep jutott.

A gazdasági pálya fontosságát ma már tagadni s kétségbevonni nem lehet. Egy állam, melynek jövője, létjogosultsága a mezőgazdaság fejlesztése, emelése s jövedelmezővé tételében van, mely a mai világversenyben s Európa népei közt csak addig bír mozogni, míg e téren anyagi erejét épségben tudja tartani; nem lehet könnyűs azoknak sorsa, helyzete iránt, kiknek a mezőgazdaság fejlesztése élethivatása, sorsa e gazdasági haladásnak kezébe van letéve.

Minő munkát tud végezni az, ki minden este azzal tér nyugalomra s minden reggel azzal ébred fel, hogy a jövő napok egyikén kirakják a szürét pereputyostól, akár van hibája, akár nincs, minő állapotok léteznek ily helyen s minő az élet, képzelje el ki-ki magának. Szomorú, de való, miként több helyen van így, mint nem így! E pálya ma oly tövises, a megélhetés rajta oly bizonytalan, mint egyetlen egy pályán sem.

A törvényhozás a gazdasági még annyira sem védi, mint a eselédet vagy munkást s igazán elmondhatjuk magunkról, hogy egyedül a jó Isten oltalmára vagyunk utalva, ki a mezők és erdők madarairól is gondoskodik s rólunk sem feledkezik el.

Hitnek, reménynek s vigasztalásnak elég szép, de a megélhetésre is kell gondolni, öreg napjainkra, gyermekeinkre, azok jövőjére, melyek elég nagy terhet rónak mindenkinek a nyakára.

A pálya fontosságának részletezésébe ezuttal nem bocsájtkozom, visszatérünk ugyanis arra mindannyiszor, midőn ez ügyről megemlékezünk. Sorrendben fogom tárgyalni ez ügyet s a gazdasági osztály érdekeinek ismertetésén kívül, midőn a helyzet javulásáért szót emelek, nemcsak az osztály érdekeiről s helyzete javításáról teszek ezzel kötelességemnek eleget, de magának a birtokososztálynak is érdekeiről van szó, kinek ez irányban az utat egyengetni, a javító munkát elősegíteni emberbaráti kötelessége. A törvényhozásnak ez érdemben mindent megtennie nemcsak azért kötelessége, mert adófizető polgáraitól egyformán tartozik gondoskodni, hanem egy végromlás felé közelgő osztályát a társadalomnak megmenteni legszebb feladata.

S végre maga a gazdasági osztály is mozduljon meg s a saját érdekében törekedjen helyzete javítását előmozdítani.

Siculus.

A nagybirtokok parcellázásáról.

I.

A nagybirtokok parcellázását a nemzetgazdák már rég hangoztatják s ma már sokan kívánva azt, annak tárgyalása napirenden van. Helyes megoldása azonban a különböző érdekek kiegyezésére miatt nehéz.

A parcellázás célja az, hogy legelőször is a birtokos jogos érdekeit kielégítse, hogy továbbá a földvagyon lehető megosztását s ebből folyólag a föld jobb kihasználását és az abban rejlő érték emelését eszközölje. Hazánk speciális viszonyai között hivatásának kell annak lenni, hogy nemzeti tekintetben is szolgálatot tegyen. Végül, hogy az ugynevezett mezőgazdasági szocializmus megoldására hason, amelyet sokan egyedüli, vagy legalább is legfőbb céljának tekintenek.

A fentiekhez képest a legegyszerűbbnek, legbiztosabbnak tartom, ha a nagybirtok azon vidék arra elég vagyonnal bíró földmiveseinek eladható, azonnali, vagy egy-két év alatti fizetésre, avagy legrosszabb esetben rövidebb tartamu amortizációra, hogy a birtokos követelését minél előbb megkaphassa s a vevő a földnek mihamarább teljesen tulajdonában legyen. Természetesen csak helyesnek tartom, ha már túlnépes, vagy kevés földű vidék, arra nézve szintén elég vagyonnal bíró földmiveseinek hasonlóképpen eladható a nagybirtok. E módot azonban már nagyobb körtekintéssel és megfontolással járónak vélem. Mert itt már tulajdonképp telepítésről is van szó, mely a birtokostól több áldozatot kíván, a vevőtől pedig több anyagi képességet; továbbá a tapasztalás erre nézve azt mutatja, miként a földszerezésre elég vagyonnal bíró köznépi rendszerint nem válik meg szülőföldjétől, de a vagyonatlan, turbulens elem az, mely kész helyet cserélni.

A vagyonatlan embereknek való földeladást s ezáltal a gazdasági szocializmusnak megoldását célravezetőnek nem hiszem; mivel ismerem a vagyonatlan köznépi és tekintetbeni értelmi s erkölcsi felfogását: melylyel az csak követel jórészt ingyen, de a viszont kötelezettséget negligálja. És legyünk azzal is tisztában, hogy egy-két hold földdel senkit boldogtá tenni nem lehet; mert azzal az nem lesz sem földmivesszékola, sem munkás: hanem egy újabb fajta proletár.

A rendes munkásembernek ma jobb dolga van, mint a 10 holdas parasztagdának; általában legalább is 20 holdnyi földre van annak szüksége, hogy a mai minden oldalról fokozódó terhek között tisztességesen megélhessen. Amellett munkásosztályra mindig szükség volt s ma még inkább szükség van az intenzívebb gazdálkodásban. A társadalom különböző osztályai mindig is fennfognak állani. Az u. n. gazdasági szocializmus e tekintetbeni orvoslására, szerintem jobb munkabérekkel és egész éven át adandó munkával kell hatni, amire nézve meg a birtokosnak elsőben is állami segítségre van szüksége közzgazdasági tekintetekben.

A nagybirtokok parcellázását s a földhétség csilapítását sokan, leginkább a gazdák, a parcellabérletekkel hiszik sikerrel elérni, amelyhez már kevesebb vagyon elég s a birtokos azért a földnek tulajdonában marad. Hogy az azt óhajtó köznépi évenként egy-két hold föld adassék bérbe, azt jónak tartom. A mi el is van terjedve és pedig néhány napszámért vagy mérsékelt különböző munkáért.

Ez a legolcsóbb bérlet, mert az igyekvő munkás azt meg nem érzi, vagyon, költség ahoz nem kell; ha szükséges, teljesítse a birtokos a fogatos munkát, vetőmagadást is. Természetesen kizártnak, üldözendőnek tartva, az e tekintetbeni munkauszárkodást. De a mi magától értetődik, a hosszú időre adandó 30-40 holdas parasztbérleteket (amekkora terület szükséges ma, hogy a bérlet élhessen és fizethessen), a mi szintén már telepítéssel jár, megvallom, habár e nézettel elszigetelve állok is: a kellő irányokban jó sikerrel végződők nem hiszem. Nem pedig azért, mert meg vagyok győződve, hogy egyrészt a telepítési oldalánál e dolognak, a nálunk szokásos telepítési bajok itt is elő fognak jönni, másrészt pedig időmulva a földet annak parasztbérletje

magának fogja egészen vindikálni, a melyért felfogása szerint már eleget fizetett, jogos okok miatt is, azt átadni, elhagyni nem akarja: úgy hogy idővel be fog következni azon hasonló körülmények között már tapasztalt állapot, miszerint akár privát, akár törvényhozási intézkedés folytán, a földnek paraszt birtalója, vétel, megváltás, vagy még inkább engedmények útján, annak tulajdonába jusszon. Azért, miután az ily bérlő már számbavehető vagyon és megbízhatóság szükségeltetik, jobbnak tartom, ha a köznépek kevesebb föld mindjárt örökre eladatik, a legelőszőr említett feltételek mellett, a mely módját mondtam a parcellázásnak a legcélszerűbbnek.

Szó sincs ellene, miként a szorosán vett telepítés volna hivatva nagyrészt a nagybirtokok parcellázását eszközölni. Csak hogy e tekintetben nálunk lépten-nyomon szomorú példákat látunk. Azon engedményeket, segélyezéseket, amelyek a sikeres telepítésnek alapját képezik (amelyek mellett sikerültek telepeken a szorgalmas, takarékos svábokkai telepítések), szerencsés körülmények között megtehető az állam; de oly érték elengedést, oly áldozatot a magánbirtokos nem tehet, nem főképp a mai anyagi viszonyok között.

A parcellázásnak még egy módja, amelyről — mint gyakran a legreálisabból, a tetszetős jelszavakkal nem bíró dolgokról — elvéve tételt említés: az, midőn a nagybirtok nagyobb, több száz holdas részekre osztva adatik bérlőre, vagyis a körülményekhez képest akkora területekben, amelyek már egy intelligens, szakképzett gazda tevékenységére, megélhetésére, elegendő tért nyújt (nem érve ezalatt a szokásos nagyobb bérlőket). Ez indokolta lenne akkor, ha a nagybirtok kis parcellákban nem, vagy csak részben volna értékesíthető, — ami nagy mérvet, sajnos, a földmivelő népek is, nem virágzó anyagi állapotai között, ugysem ölthet, — avagy a birtokos a birtok tulajdonában akar maradni. E móddal lehetne hathatósan a föld okszerű intenzívebb használatát előmozdítani, a közvagyonosodást emelni, a szükséglet aránylag több, de részenként kevesebb, jobb munkást is jobban megbecsülve, díjazva. Az ily bérlő a legszegényebb néposztálynak sokkal inkább hasznára volna, mint a munkát jórészt csak saját háznépével végző, sokkal önzőbb, legkonzervatívabb gondolkodású parasztagazda.

Ez volna hivatva a magyar középosztály megerősítését eszközölni, tért nyitva azok igyekvő s kis tökével rendelkező tagjainak a maguk s a nemzet boldogulásának munkálására. E keretbe tartozik a gazdatiszti kérdés megoldása is, azok felesleges s alkalmas tagjai első sorban hivatva levén itt is az úttörésre, bérlőkül alkalmazva azokat. Ekkor volna igazán ezélja és értelme a gazdasági középszakiskoláknak, az azokban tanultak ezélt, hivatást, megélhetést találva az életben.

Az ily bérlők jogtalan követeléseitől, azok erkölcsi és értelmi foka folytán nem kellene tartani a birtokosnak.

A nagybirtokok kisebb részekre osztásának ezen módját hiszem legtermészetesebbnek, mely fokozatos és nem időelőtti. A korát megelőző, átmenet nélküli dolgok, csalódással, kárral szoktak járni.

Kétségtelen azonban, miként ezen közép-bérlőknél is, habár nem oly mérvben is, mint pl. a parcellabérlőknél, de jóakarát és támogatásra lenne szükség; mivel az bizonyos, miként a középosztálynál hiányzik az ehhez szükséges tőke. Lehete azonban módokat alkalmazni, amelyek fejtegetésébe mélyedni itt nem akarok, amik mellett a birtokos érdekei is megóvatnának s a bérlő is prosperálhatna. Mindenesetre itt is szerepe jutna az egyéni megbízhatóságnak, mint más téren, sokszor többet érven az, az anyagi garanciáknál.

Baly Kálmán.

Állást keresők.

Főtiszt, kezelő vagy intézői állás betöltésére ajánlkoznak.

180. Erdőri szakvizsgát kitűnő sikerrel végzett, 32 éves erdészeti állást, ki hosszabb szolgálata után jó bizonyítványokkal bíró, az erdészeti szakma, vadtenyésztés, azonkívül a mezőgazdaságban is járt. **181.** Kassai tanint. végzett, nős, 29 éves, ev., a magyar, német, tót nyelvet bíró, gazdatiszt, ki a gazdaság minden ágában tökéletes jártassággal bír, kezelő-tiszt, v. felügyelői állást keres.

182. Több évi gyakorlatlaltal, 30 éves, gazd. tanint. végzett, 30 éves nős, r. k., gazdatiszt, megfelelő állást keres, lehetőleg azonnali belépésre.

183. Magyar-óvári gazd. akad. végzett, nős, r. k., a magyar, német, román nyelvet bíró gazdatiszt,

kinék több évi gyakorlata van, kezelő-tiszt, intézői, vagy hasonló állás keres.

184. M. óvári gazdasági akad. jó sikerrel végzett, 28 éves, r. k., nőtlen gazdatiszt, bírja a magyar, német, tót nyelvet, több évi gyakorlattal, isp. v. szám-tiszt állást keres.

Az előbb közölt állástkeresőkön kívül irodánkban több tanintézetet egyáltalán nem végzett és több földmivelőskölöt végzett gazda van előjegyezve, a kik nagyrészen önálló, rendelkező tiszt állásokra pályáznak, részben iróki és segéd-tiszt állások betöltésére ajánlkoznak. Bizonyítványmások iródnakban megtekinthetők, illetve kívánatra érdeklődőknek bérmentve megküldhetők.

Állás hirdetések.

E rovatban díjtalanul közöljük a „Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete” minden állást kereső tagjának hirdetését 2 hónapon keresztül.

Az állást keresők, bizonyítvány másolataikat tartoznak irodánkhoz beküldeni.

Az állást adó földbirtokosokat tisztelttel kérjük, hogy betöltendő állások esetén egész bizalommal szíveskedjenek irodánkhoz fordulni. Az állás betöltésre előjegyzett gazdatisztek bizonyítványmásokát kívánatra bérmentve és díjtalanul küldjük meg; de ezeknek tekintés utáni visszazármatatását kérjük. Elegendő csupán az illető hirdetés előtt álló számmra hivatkozni.

E rovat díjtalanul áll rendelkezésre a betöltendő állásokat hirdető önjártó földbirtokosoknak is, ha egyesületünk tagjai sorába lépnek.

Betöltendő állások.

Ajánlatok az ügyvezetőséghez küldendő.

42. Kezelőtiszt 600 fr. fizetés és megfelelő terményjándékosággal, felvidéki birtokra kerestetik. Megkivánatik a magy., német és tót nyelv bírása.

43. Kerestetik egy birtokra tanint. végzett, kellő gyakorlattal bíró kezelőtiszt. Ugyanott egy segéd-tiszt állás is betöltendő.

44. Nagy uradalomban ispáni állás betöltendő; 800 frt fizetés és termé-

szetbeni járandósággal; tanintézetet végzett, gyakorlatlaltal bíró egyének, folyamodványukat az egyesület ügyvezetőségéhez küldjék be.

45. Egy 3500 holdas birtok kezelésére intéző kerestetik, ki a gazdaság minden ágában jártas, tanintézetet végzett és kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik. Ugyanott egy segéd-tiszt is felvetetik.

Az Orsz.-Gépez.-Egyesület a gépészet minden ágában szakavatott gépészeket minden időben díjtalanul elhelyez. Budapest, VI., Váci-körút 33. sz.

I. Gyárosok és kereskedők.

Bácher Rudolf. Budapest, VII., Nagymező-utca 68. Ékek és egyéb talajmivelő eszközök, áreng. 10%
Brázy Kálmán. Budapest, IV., Múzeum-körút 23. Fűszer- és gyarmatárak után 2%, sós-borszesz. 20%
Brunner Testvérek. Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. Lámpák, lámparészek és lámpások. 10%
Calderoni és tá. Bpest, Váci-utca 30. Optikai tárgyak, szemüvegek, látcsövek, hőmérők. 10%
Ditmar R. Budapest, V., Fűrész- és Nádor-utca sarok. Lámpák, lámparészek, lámpások, áreng. 5%
Dona Döme és Fia. Budapest, IV., Mária-Valéria-utca. Papír, írószer, nyomtatványok és följegyzési könyvek raktára, áreng. 5%
Elsinger M. J. és fia. Budapest, V., Thonet-udvar. Vízmentes szövetek, ponyvák, zsákok, kendertömlők, esőköpeny és gazdasági sátorok, árengedmény 5%
Fairbanks mérleg- és gépgyár r.-társ. Budapest,

Andrássy-u. 14. gazd. gépek, tizedes és százados mérlegek 10%

Feldmann és Kádár. Budapest, VI., Teréz-körút 34. Műszaki és gazdasági kellékek, szerszámok, fűszerek és reszelők. Orosz és amerikai henger- és gépolajok, olíva gépolaj, 15%
Freund A. és Fia. Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. Nyerges, lószerszámok, bőrdörögök és utitáskák, lópokrócok, istálló- és tisztító szerek. 5%
Friedländer József. Budapest, VIII., Külső-Kerepesi-ut 1. sz. Mindennemű mezőgazdasági gépek és eszközök, szélmotorok, szivattyúk, áreng. 17 1/2%
Fuchs G. Budapest, VII., Károly-körút 1. Gazdasági gépek, tizedes és százados mérlegek, árengedmény 5%
Geitner és Rausch. Budapest, Andrássy-ut 8. Háztartási és konyhafelszerelési cikkek 10%, műszaki szerszámok, munkagépek, kutszivattyúk, tűző-olaj-fecskendők és tüzelő-

szerek, tizedes és százados mérlegek 10%
Groag Lipót fia. Budapest, VI., Váci-körút 43. Úri fehérmű, vízhatlan esőköpenyek, Jaeger-árúk, árengedmény 5%
Hatschek Emil. Budapest, Andrássy-ut 13. Látványok és norinbergi díszműárúk, árengedmény 10%
Huzella M. Budapest, Váci-utca 1. Vadászfegyverek- és vadászkelekkékből (töltények kivételével) 5%
Kanitz C. és Fiai. Budapest, Dorottya-utca 10. Papír- és írószer, nyomtatványok, amerikai írógépek, árengedmény 10%
Károlyi György. Budapest, V., Dorottya-u. 10. Papír, író és rajzszerek, 10%
Kertész Jenő. Budapest, Kerepesi-ut 8. Díszműárúk és úri divatárúk, 10%
Kirner József. Budapest, IV., Szervita-tér 2. Vadászfegyverek és vadász-

szerek, tizedes és százados mérlegek 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, árengedmény 5%
Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és táblafegyver raktár, áreng. 10%
Kunz József és társ. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérmű, szövött-árú és pokrócz árúk 5%
Kühne Edé Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%
Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%
Magyar fém- és lámpagyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-körút 1., VIII., Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%

szerek, tizedes és százados mérlegek 10%
Magyar Újság. Politikai napilap. Megjelen a fővárosban este, a vidéken kora reggel. Kiadóhivatal Budapest, IV., Ferenciek-tére 3. Előfizetési ára 1/4 évre 3 frt, tagjainknak 2 frt 70 kr., 1 hónapra 1 frt, tagjainknak 90 kr. 10%
Nemzet. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, IV., Ferenciek-tére 3. Főszerkesztő Jókai Mór, felelős szerkesztő Gajári Ödön. Előfizetési ára 1/4 évre 4 frt 50 kr., tagjainknak 4 frt 05 kr. 10%
Ország Világ. Kiadóhivatal Budapest, V., Hold-utca 7. 19 évfolyam. Előfizetési ára egy évre 8 frt, tagjainknak 7 frt. 12 1/2%
Pesti Napló. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, VI., Teréz-körút 23. Egész évre 14 frt helyett 12 frt, félévre 7 frt helyett 6 frt, negyedévre 3 frt 50 kr. helyett 3 frt. 14 3/4%
Politikai Újságok. Előfizetési ára 1/4 évre 1 frt 25 kr. Egyesületünk tagjai irodánk útján 15% kedvezményel fizethetnek elő a lapra.
Urambátyám. Humorisztikus hetilap. Kiadóhivatal Budapest, IV., Egyetem-u. 4. Előfizetési ára egész évre 8 frt, tagjainknak 6 fr. 25%
Üstökös. A legregibb magyar élelzap. Kiadóhivatal Budapest, Honvéd-utca 4. 41-ik évfolyam. Előfizetési ára egész évre 8 frt helyett 6 frt. 25%
Vasárnapi Újság. Kiadóhivatal Budapest, IV., Egyetem-u. 4. Előfizetési ára 1/4 évre 2 frt, egész évre 8 frt. Egyesületünk tagjai irodánk útján 15% kedvezményel (1/4 évre 1 frt 70 kr., egész évre 6 frt 80 kr.-ért) fizethetnek elő a lapra.]

szerek, tizedes és százados mérlegek 10%
Magyar Bazar. Wohl Janka divatlapja. Kiadóhivatal Bpest, Ferenciek-tére 3. Megjelenik havonként 4-szer. Előfizetési ára 1/4 évre 2 frt, tagjainknak 1 frt 60 kr. 20%
Magyar Gazdak Lapja. Gazdasági szaklap. Kiadóhivatal Budapest, V., Akadémia-u. Előfizetési ára egy évre 8 forint, tagjainknak 4 frt. árengedm. 50%
Magyar Hírlap. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, V., Honvéd-u. 4. Előfizetési ára 14 frt. Egyesületünk tagjai irodánk útján 15% kedvezményel fizethetnek elő a lapra.
Magyar Nők Lapja. Kiadóhivatal Budapest, V., Hold-utca 25. Előfizetési ára egy évre 6 frt, tagjainknak 3 frt áreng. 50%
Magyarország. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, Sándor-utca 2. Megjelen a fővárosban este, a vidéken kora reggel. Előfizetési ára 1 óra 1-20 kr., tagjainknak 1 frt 10 1/2%
Magyarországi. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, Sándor-utca 2. Megjelen a fővárosban este, a vidéken kora reggel. Előfizetési ára 1 óra 1-20 kr., tagjainknak 1 frt 10 1/2%
Magyarországi. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, Sándor-utca 2. Megjelen a fővárosban este, a vidéken kora reggel. Előfizetési ára 1 óra 1-20 kr., tagjainknak 1 frt 10 1/2%
Magyarországi. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, Sándor-utca 2. Megjelen a fővárosban este, a vidéken kora reggel. Előfizetési ára 1 óra 1-20 kr., tagjainknak 1 frt 10 1/2%

szerek, tizedes és százados mérlegek 10%
Magyarországi. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, Sándor-utca 2. Megjelen a fővárosban este, a vidéken kora reggel. Előfizetési ára 1 óra 1-20 kr., tagjainknak 1 frt 10 1/2%
Magyarországi. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, Sándor-utca 2. Megjelen a fővárosban este, a vidéken kora reggel. Előfizetési ára 1 óra 1-20 kr., tagjainknak 1 frt 10 1/2%

szerek, tizedes és százados mérlegek 10%
Magyarországi. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, Sándor-utca 2. Megjelen a fővárosban este, a vidéken kora reggel. Előfizetési ára 1 óra 1-20 kr., tagjainknak 1 frt 10 1/2%

felszerelésekből az áru és vételhez képest 5-10%
Glass és Társ. Budapest, IV., Múzeum-körút 5. Úri fehérmű, vízhatlan esőköpenyek, Jaeger-árúk, árengedmény 5%
Groag Lipót fia. Budapest, VI., Váci-körút 43. Úri és női fehérmű, férfi ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők; fűzők és kötött árúk, stb. áreng. 6%
Hatschek Emil. Budapest, Andrássy-ut 13. Látványok és norinbergi díszműárúk, árengedmény 10%
Huzella M. Budapest, Váci-utca 1. Vadászfegyverek- és vadászkelekkékből (töltények kivételével) 5%
Kanitz C. és Fiai. Budapest, Dorottya-utca 10. Papír- és írószer, nyomtatványok, amerikai írógépek, árengedmény 10%
Károlyi György. Budapest, V., Dorottya-u. 10. Papír, író és rajzszerek, 10%
Kertész Jenő. Budapest, Kerepesi-ut 8. Díszműárúk és úri divatárúk, 10%
Kirner József. Budapest, IV., Szervita-tér 2. Vadászfegyverek és vadász-

kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, árengedmény 5%
Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és táblafegyver raktár, áreng. 10%
Kunz József és társ. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérmű, szövött-árú és pokrócz árúk 5%
Kühne Edé Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%
Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%
Magyar fém- és lámpagyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-körút 1., VIII., Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%

kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, árengedmény 5%
Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és táblafegyver raktár, áreng. 10%
Kunz József és társ. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérmű, szövött-árú és pokrócz árúk 5%
Kühne Edé Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%
Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%
Magyar fém- és lámpagyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-körút 1., VIII., Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%

kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, árengedmény 5%
Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és táblafegyver raktár, áreng. 10%
Kunz József és társ. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérmű, szövött-árú és pokrócz árúk 5%
Kühne Edé Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%
Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%
Magyar fém- és lámpagyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-körút 1., VIII., Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%

kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, árengedmény 5%
Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és táblafegyver raktár, áreng. 10%
Kunz József és társ. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérmű, szövött-árú és pokrócz árúk 5%
Kühne Edé Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%
Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%
Magyar fém- és lámpagyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-körút 1., VIII., Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%

kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, árengedmény 5%
Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és táblafegyver raktár, áreng. 10%
Kunz József és társ. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérmű, szövött-árú és pokrócz árúk 5%
Kühne Edé Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%
Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%
Magyar fém- és lámpagyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-körút 1., VIII., Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%

kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, árengedmény 5%
Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és táblafegyver raktár, áreng. 10%
Kunz József és társ. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérmű, szövött-árú és pokrócz árúk 5%
Kühne Edé Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%
Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%
Magyar fém- és lámpagyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-körút 1., VIII., Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%

kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, árengedmény 5%
Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és táblafegyver raktár, áreng. 10%
Kunz József és társ. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérmű, szövött-árú és pokrócz árúk 5%
Kühne Edé Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%
Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%
Magyar fém- és lámpagyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-körút 1., VIII., Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%

kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, árengedmény 5%
Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és táblafegyver raktár, áreng. 10%
Kunz József és társ. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérmű, szövött-árú és pokrócz árúk 5%
Kühne Edé Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%
Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%
Magyar fém- és lámpagyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-körút 1., VIII., Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%

kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, árengedmény 5%
Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és táblafegyver raktár, áreng. 10%
Kunz József és társ. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérmű, szövött-árú és pokrócz árúk 5%
Kühne Edé Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%
Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%
Magyar fém- és lámpagyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-körút 1., VIII., Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%

kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, árengedmény 5%
Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és táblafegyver raktár, áreng. 10%
Kunz József és társ. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérmű, szövött-árú és pokrócz árúk 5%
Kühne Edé Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%
Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%
Magyar fém- és lámpagyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-körút 1., VIII., Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%

kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, árengedmény 5%
Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és táblafegyver raktár, áreng. 10%
Kunz József és társ. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérmű, szövött-árú és pokrócz árúk 5%
Kühne Edé Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%
Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%
Magyar fém- és lámpagyár r.-t. Budapest, V., Gizellater 1., VI., Teréz-körút 1., VIII., Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%

kellékek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%
Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérmű, női és úri divatcikkek, szövött-árú, áre